

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput IV. Vir valetudinis, pessime affectæ, in æde, S. Demetrio prope
Thessalonicam sacra, ad quam sese conferre ab hoc in somnio jussus
fuerat, sanitatem recuperat a.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A te sedes primum in Pannonia, abs illis deinde Hungaria ilcirco nuncupata, fixerunt, annoque 934, iterumque deinde anno 943 in imperii Orientalis ditiones irruerunt, ab auctore nostro per Scythas hic intelligi, existimo; qui cum præterea, ætate sua postremum hoc factum, indicare hic videatur, id eum, qui fortassis (adi Commentarium prævium num. 25) jam inde etiam a seculo nono floruit, seculo decimo saltem lucubrationem suam adornasse, argumento etiam qualicumque est. Hæc adeo iis, quæ in Commentario prævio num. 25 dicta sunt, adijunge.

CAPUT IV.

Vir valetudinis, pessime affectæ, in æde, S. Demetrio prope Thessalonicam sacra, ad quam sese conferre ab hoc in somnio jussus fuerat, sanitatem recuperat a.

Μυρόν τι τοῦ ἄστεος ἀποτέρω, τῆς Θεσσαλονίκης πηγῆ, πηγῆ τις δι' ἰσοῦς καὶ καθάρου πρόβεισι, ψύχρου μὲν ὅσον ψαύσαι καὶ διαφανοῦς νόματος, ἄλλως δὲ ἠδύτου καὶ ἀγροῦ πόματος· πέτρας γὰρ ὑπερεκχέται τὸ ρεῖθρον ἀποτόμου φυσικῆ τῆι διερχομένης τοῦ κρημνοῦ, καὶ σφοδρὸν ὁμοῦ τι καὶ ἄφρονον τοῦτο ἀποβλύζουσα· ταῦτατοι καὶ τὸ χωρὶν τινὲς τῶν ἀνω τοῦ χρόνου πλοῦτη κοινῶν τῆς εὐκαιρίας ἀγάμενοι, ἀγαθῶν ἀνδρῶν τοῦτο καὶ θεῶν ἀπέφηναν οἰκητήριον· ναὸν μὲν ἐκτίσε κατὰ τὸ ἐγγχωρὸν ἐπὶ τῆ ὀνόματι τοῦ μεγάλου Δημητρίου δευόμενοι, πηγὴν δὲ ὡς ἀληθῶς θαυμαστῶν καὶ ἰστέων ἄβυσσον τῶν χρόνῶν ἀποδείξασμενοι. Ἄνδρι οὖν τῶι τούτων θῆ τῶν ταῖς βασιλικαῖς ἐξυπηρετουμένων διακοσίας συνέβη ποτὲ νόσῳ περιπεσεῖν, τὴν Θεσσαλονικὴν παρῶντι καὶ πάσας αὐτῆς τὰς χρηστοτέρας προσδοκίας περιαιρεθῆναι, ἅτε θῆ τοῦ κακοῦ μήτε ἰατρῶν τέχνας εἰκόντος, καὶ τῆ χρόνῳ μᾶλλον ἐπιιδόντος πρὸς τὸ χαλεπώτερον.

Parvo quodam spatio a civitate, Thessalonicam dico, fons quidam suaviter ac pure manat, aquæ quidem quantum ad tactum frigida ac limpida, ad bibendum autem alioquin suavissima ac optima. Fluentum enim e prærupta, quæ naturali quadam sectione scissa est, modoque quodam vehementi simul ac copioso id emittit, petra effunditur. Quidam igitur superiorum temporum, qui divitiis abundabant, locum etiam ob opportunitatem admirantes, proborum cum sacrarumque virorum domicilium fecerunt, templum quidem ibidem, prout licebat, Magni Demetrii nomini ædificantes, fontem autem, ut vere esset miraculorum ac curationum abyssi sedes, destinantes. Accidit igitur, ut vir quidam ex iis, qui imperatoris officiis funguntur, in morbum aliquando incidere, utque Thessalonicam progressu emendationis etiam quæque expectatio ei præcideretur, utpote malo medicorum arti non cedente, sed tempore potius in pejus crescente.

In æde S. Demetrio ad fontem prope Thessalonicam sacra vir quidam,

E

228 Πορεῖτο μὲν γὰρ αὐτῆ ἄπαν τὸ σῶμα, ἐλέλυτο δὲ ἀρμονικῶς καὶ διερμήνευτο, καὶ εἰ τι τῶν σαρκῶν μὴ τῆ νόσῳ προεδοκᾶντο, διᾶδει τοῦτο καὶ ἐξώγαγε, ὡς μὴδὲ ἀπὸν οἶόντε εἶναι τῶν θεραπευόντων προσέβηαι· ἔκειτο οὖν τὰ κατ' ἑαυτὸν ἀπογροῦς καὶ τοῖς τῶν ἀλγεῶν ἀφῆρτοῖς συνεχθῆς κατατιρωσκόμενος βέλσει· ἤδη ποῦ τὰ τελευταῖα ἀνείων καὶ ὅσον οὖπω τὴν ψυχὴν ἐξαφῆναι ταῖς ἀληθῶς κατακόκων, ὅσοι οὖν θεῶν ὁ θεὸς ἐπέστη Δημήτριος, καὶ εἰ τῆς ἰστέως, ὃ οὗτος, ἰμεῖρον τυχεῖν, πρὸς τὸ ἔξω τοῦ ἄστεος, εἶπεν, ἐμὸν ἄπεισι τέμενος, ὃ πηγὴν ὀνομάζουσι, μελλήσας μὴ δὲ βραχὺ, χεῖραστε γὰρ τοῦ ὕδατος καὶ πόδας νυφάμενος καὶ αὐτῶι περιέραντας τὸ πρόσωπον, τῆς ὑγιείας οὐκ ἀμειρήσεις, εἰμὶ δὲ ὃ ταῦτά σοι προστάσσω Δημήτριος, τῆς δὲ τῶν πόλεως κηδεμῶν καὶ τῶν ἐν ἀσθενείαις ἄμισθος ἰατρός.

228 Labefactatum enim ipsi erat totum corpus; dissoluta autem erat ac diffuebat membrorum compactio, et si quid carniū morbo ante assumptum haud erat, id intumescere ac inflabatur, adeo ut neque curantium tactum posset admittere. Jacebat igitur eorum, quæ de se fiebant, ignarus, continuoque intolerabilibus dolorum ictibus convulsus. Ubi jam extremum spirare animamque fere præ doloribus exhalare putabatur, per somnium divinum adstitit Demetrius, et, si sanitatem, o tu, consequi vis, ad meum, dixit, situm extra civitatem templum, quod Fontem appellant, abito, nec mora, cum manus nimirum ac pedes ablueris, faciemque ibidem unxeris, sanitatem consequere; sum autem, qui hæc tibi præcipio, Demetrius civitatis curator infirmorumque absque mercede medicus.

membris omnibus captus, cum ad illam uti hic

F

229 Ἡ μὲν οὖν ἕψις ταῦτα προσέτατε· πῶς δὲ, ἐπὶ ὃ κείμενος, πορευθῆσομαι, πάντων μοι διαλελυμένων τῶν μελῶν καὶ μὴ μόνον αὐτὸς πρὸς κίνησιν ἐξηπορήμενος; ἀλλὰ κἄν ψαύσαι τις μοι βουληθῆι, δριμυτέρας ὀδύνας βυλλόμενος, τοῦτο ἐμοὶ καὶ λίαν ἐστὶν ἄπορον, πανταχῶθεν παρεμῆνη καὶ ἐξησθηνηκῆτι· ἀλλ' ὃ φανεῖς ἐνεῖνος αὐτόνευρος ὁ θεὸς Δημήτριος, ἀπιθὶ οὖν, ἀνδρῶπε, τὰλλα παρὰ φαῦλον ἔμενος, ἔλεγε, καὶ τῆς ἰστέως τευξῆ· ἤγετο οὖν φορᾶδην· οὐ γὰρ ἦν ἀπειθεῖν καὶ τῆ τεμείνη προσέριπτο, ἐλαίωτε ἀγίῳ πρὸς τῶν νοσοκομούντων περιχρισθεῖς καὶ τῆ θεῶ ἐκείνη, ὡς ἐκέλευσε ὃ φανεῖς, περιάντηλάμενος ὕδατι· τῆς αὐτῆς οὖν ἦκε νυκτὸς ὃ ἄρρηνος ἰατρός πρὸς τὸν κἀμοντα καὶ αὐτῆς εἰ ὑγιαίνου ἐπήγετο· ὃ δὲ καὶ

229 Hæc igitur visio injunxit; qui autem, dixit decumbens, membris omnibus mihi dissolutis, iter instituum? Cum non tantum memetipsum ut moveam, sim ineptus, verum etiam, si quispiam contrectare me velit, doloribus gravioribus feriar, id mihi sane, omni ex parte debilitato viribusque effeto, oppido est difficile. Verum ille, qui ipsemet apparebat, divinus Demetrius, abi modo, homo, dixit, ceterumque malo factus superior sanitatem consequere. Gestatus igitur (neque enim, ut fidem abnueret, comparatus erat) ducebatur, cumque ab iis, qui ægros curabant, et sacro oleo perunctus, et divina illa, quem

in somnio jusserat, sese contulisset,

29 admodum

A. ANONYMO. admodum is, qui apparuerat, in mandatis dederat, aqua ablutus fuisset, in templo est depositus. Ipsa igitur nocte vigil ille Medicus ad ægrotantem accessit, rursusque, an recte valeret, rogavit; ille autem, imo vero, dixit, morbo immedicabili, emendationis spe nondum etiam modo affulgente, laboro.

seque ibidem
fontis illius
aqua lavisset,
sanitatem recuperat.

B 230 Cum igitur hujus manum prehendisset, vehementiusque commovisset, is quidem; qui adversa valetudine laborabat, expergefactus perspicue ac vehementer clamavit, continuoque lamentatus est; famulorum autem, et quantacumque præ misericordia aderat, multitudo simul accurrerit, cumque universi una, veluti extremum spirantem, deplorarent, æger quidem, quæ sibi rursus visa fuerant, subobscura voce narravit; Illi autem, Martyrem ipsum esse, exclamabant, eique manifestissime apparuisse, dicebant, atque decumbentem, ut meliori alacriorique esset animo, excitabant. Hic igitur, cum primum quidem manum sensim movisset, deinde vero ad pedes, e dissolutione antecedenti tunc adhuc expansos, tulisset, rursusque retraxisset, ac aquam ex illo morbos propellenti fonte postulasset, seque ipsum abluisset, qui prius nec modicum sese circumagebat, nec omnino movebat, prodigiorum hujusmodi Effectorem et laudabat et variis, quibus gratias ageret, canticis condecorabat; cumque, e lecto nempe, surrexisset, et sanis incedebat pedibus, et, quod patratum fuerat, miraculum clamoribus, contineri haud valentibus, narrabat b, ita ut hinc omnes quidem e civitate effunderentur atque ad sacram Martyris sedem concurrerent c; diebus autem non paucis per noctem ac diem hymnis Deum honorarent, Martyrisque templum a vulgo infimæque plebis hominibus nominis mutationem acciperet, ac exinde, membrorum laxationem dissolutionemque modo ineffabili colligante rursusque etiam chirurgia admirabili apte componente Martyre, Armogenes d Demetrii loco vocaretur.

λαν, ἔφη, ἀνάτως ἔχω, μήπω καὶ οὖν τῶν χρηστέων παρόντων.

230 Τῆς χειρὸς οὖν τούτου δεξιόμενος καὶ σφαιρότερον διακινήσας, ὁ μὲν διυπισθείς ὁ νοσῶν, τὸν τι καὶ θαυμάσιον ἀνεβόησε καὶ συνεχῶς ἀπόμαζεν· τὸ δὲ τῶν θεράποντων καὶ θεῶν ὑπὸ φιλανθρωπίας παρῶν πλήθος, συνθεοδραμικός καὶ ὡς τελευταία πνεύματος ἦδη συναποθηρούτων ἀπάντων, ὁ μὲν ἀμυδρὰ τῇ φωνῇ ὁ νοσῶν διεξέει ἀυτῶν τὰ ὁραθέντα, οἱ δὲ ἐπεβόησαν τὸν μάρτυρα ἐκεῖνον τούτου ὑπάρχειν, καὶ ἀριθμητικῶς αὐτῷ ἐπιφανῆσαι ἔλεγον, καὶ πρὸς τὸ εὐδυνώτερον τὸν κείμενον ἐπανήγον· ὁ δὲ πρῶτα μὲν τὴν χεῖρα ἡρέμα κινήσας, πρὸς δὲ καὶ τοὺς πόδας ἠπλωμένους τέως ἐκ πρώτης ἐτι καταβολῆς περιστείλας, καὶ αὐτῶν ἐκτείνας ὑδαρτε ἐξαίτησάμενος τῆς ἀλεξικακῶν ἐκείνης πηγῆς καὶ ἀπονήψας αὐτὸν, ὁ μὲν πρὸς βραχὺ πρότερον ἑαυτὸν μετὰ γων ἢ ὅπως μετακινῶν, ὕμνοι τε τῶν τοσούτων θαυματουργῶν καὶ παντοδαπῶν ἐξέτιμα εὐχαριστηρίους ᾠδαῖς, καὶ τῆς κλίνης ἤδη ποῦ ὑπεξαναστάς, ἐβαδίζε τε ἀρτίως ποσὶ, καὶ τὸ τερατουργηθῆναι ἀπίστῳ γήτοις ἐξηγεῖτο βοαῖς, ὡς ἐντεῦθεν ἐκχεθῆναι μὲν πάντας τοὺς ἄσπετος πρὸς τὸ τοῦ μάρτυρος ἀποδραμεῖν οἰκητήριον, ἡμερῶν δὲ οὐκ ὀλίγων παννυχίαι καὶ ἡμερινοὶ ὕμνοι τὸ θεῖον γεραίρειν, τότε τοῦ μάρτυρος τέμενος παρὰ τῶν ἰδιωτῶν καὶ βασιλέων τὴν ἐπανομίαν ἀλλάξασθαι καὶ ἀντὶ Δημητρίου ἀρμογένην τὸ ἀπὸ τοῦδε καλεῖσθαι, τὴν τῶν ἀρμονιῶν πάρεσιν καὶ διάλωσιν συνδήσαντος ἀρρήτην τινὶ καὶ θαυμαστὰ χειρουργία καὶ αὐτῆς συναρμολογούμενον τοῦ μάρτυρος.

ANNOTATA.

C a Caput hoc, prout e codice olim Mazarinæo, in quo a fol. 221 usque ad fol. vers. 224 extenditur, integrum apud nos descriptum existat, lectori hic exhibetur; existat autem et fol. 90 vers. ac seq. recto in codice rostro signato † Ms. 193, a Joanne Stauracio aliis verbis expositum.

b Cum auctor noster nusquam edicat, longone, an brevi dumtaxat temporis spatio a miraculo jam exposito remotus vixerit, vel idcirco, quam hoc fidem mereatur, definire haud possum.

c Videtur etiam quæ de loco illo sacro frequentique olim ad eundem populi concursu in Commentario prævio num. 93 dicta sunt.

d Nomenclatione nimirum ab Ἀρμῆς, articulus seu membrum, et γεννώ, progigno seu genero deducta, Sanctoque ac ejus templo, quod in eo is membra quodammodo, dum, quæ dissoluta ictave paralyti essent, sanitati restitueret, progignere videretur, attributa, uti hic auctor noster memoriæ prodit.

